

ZAŁĄCZNIKI:

Streszczenie pracy doktorskiej z akceptacją promotora

Przemiany społeczno-demograficzne w skupiskach mniejszości polskiej na Bukowinie na przełomie XX i XXI wieku

Celem pracy było określenie struktury społeczno-demograficznej i współczesnych kierunków migracji Polaków na Bukowinie (Ukraina i Rumunia) na tle przemian etnicznych i językowych na przełomie XX i XXI wieku.

Praca ma charakter statyczny w zakresie określenia aktualnej struktury społeczno-demograficznej, stopnia znajomości języka polskiego i zaangażowania przedstawicieli mniejszości polskiej w działalność środowiska polonijnego, a dynamiczny w określeniu przebiegu procesu migracji i przemian etnicznych. Opracowanie przedstawia aktualną sytuację polityczną, społeczną i demograficzną Polaków na Bukowinie, ale określa też tempo i przebieg zmian, zwłaszcza w zakresie ich migracji oraz konsekwencji z tym związanych.

Warto podkreślić, że zrealizowanie celu badań wymagało przeprowadzenia badań terenowych w rumuńskiej i ukraińskiej części Bukowiny (w latach 2011-2013). Przeprowadzono je w skali lokalnej, w tych miejscowościach które spełniały kryteria doboru wyznaczone przez Autora. Było to ogółem 14 wsi lub ich przysiółków zamieszkałych przez co najmniej 10 polskich rodzin (w tym: 8 w Rumunii i 6 na Ukrainie).

Badania terenowe miały charakter całościowy, objęły wszystkich Polaków zamieszkujących w skupiskach wraz z członkami ich rodzin. Autor zastosował technikę zwiadu badawczego oraz metodę obserwacji i wywiadu.

Praca składa się z 10 rozdziałów. Pierwszy wprowadza w problematykę badań, co ważne obok celu pracy, pytań badawczych, zakresu przestrzennego i czasowego prowadzonych badań zawiera podstawowe ustalenia definicyjne związane z pojęciem skupiska mniejszości polskiej. Jest też informacja o pisowni nazw obiektów geograficznych na terenie Ukrainy i Rumunii (wykaz tych nazw w załączniku nr 1 na końcu pracy).

Teoretyczne ujęcie problematyki badań zawiera rozdział 2 i 3. W rozdziale 2 omówiono metodologię i metody badań oraz źródła danych, a w rozdziale 3 przedstawiono przegląd literatury dotyczącej stanu badań nad Polakami z Bukowiny. Pomocny w percepcji tekstu jest rozdział 5 omawiający sytuację społeczno-prawną mniejszości polskiej w Rumunii i na Ukrainie oraz rozdział 4 przedstawiający w ujęciu historycznym migracje Polaków na Bukowinie oraz zmiany w ich liczbie i rozmieszczeniu przestrzennym. Zasadniczą część pracy obejmuje rozdziały 6-9 prezentujące wyniki badań terenowych (ankietowanie, obserwacje, wywiady). Uzyskane tą drogą informacje są unikatowe i oryginalne. W rozdziale 6 dokonano charakterystyki skupisk Polaków objętych badaniami terenowymi i określono strukturę społeczno-demograficzną mieszkańców tych skupisk. Kierunki migracji wewnętrznych i zewnętrznych Polaków zamieszkujących Bukowinę na przełomie XX i XXI wieku omówiono w rozdziale 7. Następnie w rozdziale 8 przedstawiono strukturę narodowościową i wyznaniową ludności, problem zawierania związków małżeńskich mieszanych, określono stopień znajomości języka polskiego. Zebrane podczas badań materiały pozwoliły Autorowi przedstawić w rozdziale 9 zaangażowanie przedstawicieli mniejszości polskiej w działalność środowiska polonijnego i określić relacje mniejszości polskiej na Bukowinie z Polską. Opracowanie kończy rozdział 10 zawierający podsumowanie i wnioski.

W pracy wykorzystano ujęcie porównawcze, które pozwalało ocenić wewnętrzne zróżnicowanie procesów, struktur i przemian zachodzących w skupiskach mniejszości polskiej. Wnioski z przeprowadzonych badań dotyczą faktu zanikania małych społeczności mniejszościowych w wyniku procesów migracji lub ich asymilacji w grupach większościowych, oraz wpływu wielkości i położenia skupiska mniejszościowego na intensywność i przebieg depopulacji i asymilacji. Zaobserwowano, że zachowanie odrębności kulturowej często związane jest z występowaniem różnych przejawów wykluczenia społecznego takich jak niski poziom wykształcenia i mała aktywność zawodowa. Stwierdzono, że badanie małych społeczności zamieszkujących nie całe wsie tylko ich części wymaga przeprowadzenia wywiadów w terenie, którymi można objąć wszystkich jej członków.

Niniejsza praca jest pewnym novum w nielicznych dotychczas opracowaniach dotyczących Polaków na Bukowinie. Jest nowatorska, zarówno pod względem podjętej problematyki badań, jak i prezentowanej koncepcji pracy, a następnie jej realizacji. Dostarcza wiedzy o niezidentyfikowanych współcześnie zjawiskach i procesach występujących wśród Polaków na Bukowinie. Badania podjęte przez Autora mogą w przyszłości być kontynuowane.

Jako promotor pracy doktorskiej Pana mgr Adama Rosmanitha, pt. Przemiany społeczno-demograficzne w skupiskach mniejszości polskiej na Bukowinie na przełomie XX i XXI wieku, stwierdzam, że przedłożona do recenzji praca jest wersją ostateczną i spełnia – w mojej opinii – wymogi stawiane pracom doktorskim.

Kraków, 30.07.2019 r.

Promotor pracy

Maria Soja

Dr hab. Maria Soja